

Barraca del Cellers

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Cellers
Alçada: 297

Coordenades:

Latitud: 41.6454
Longitud: 1.8887
UTM Est (X): 407455
UTM Nord (Y): 4611003

Classificació

Número de fitxa 08053-356
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Per la seva especificitat constructiva cal restaurar aquesta construcció i fer-la visitable, desbrossant el seu entorn i obrint un corriol que permeti visitar les barraques d'aquest vessant del Cellers.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A00600020000000
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/02/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca, ubicada a mà dreta del camí de Cellers a les Comes. Per accedir-hi cal entrar des de la carretera B-122 en terme de Rellinars a la propietat del mas Cellers. Una part d'aquest vessant, orientat a migdia, pertany al terme de Castellbell i el Vilar. Cal vorejar la carena i baixar pel dret o bé enfilar-se des del camí, ja que els accessos estan engolits per la brolla de romaní i altre vegetació arbustiva.

És de planta circular, de 2 metres de diàmetre interior. Està molt ben arrecerada del vent. Els rocs emprats en la construcció són força regulars, ben desbastats tant per l'exterior com per l'interior, falcats amb pedra més petita. Destaquen els emprats en la construcció dels brancals i la llinda. La porta està orientada al sud, amb triple llinda plana, (la primera ha caigut i està al davant mateix de la porta. Els muntants són massissos, lleugerament inclinats. Mesura 1,30 metres d'alçada per una amplada mínima superior que oscil·la entre 0,50 i 0,70 metres de màxima inferior. Els murs tenen un gruix de 0,80 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades, molt ben realitzada. Conserva el voladís i una mica de terra amb el pedruscall. Destaca al seu interior un doble tinell superposat i a la seva esquerra un fúneral amb una creu gravada al muntant que aguanta el faldó. Té una espitllera orientada al nord-est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3339.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

